

**Latvijas Nacionālās bibliotēkas
Bibliotēku attīstības institūta
Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes literatūras lasītava (Z lasītava)
aicina iepazīties ar jaunāko profesionālo literatūru (2006.g. janvāris-marts)**

Restaurācija: atgūtā, zaudētā, saglabātā informācija : konferences materiāli. – Rīga : Latvijas Restauratoru biedrība, 2005. – 324 lpp. – ISBN 9984-751-09-2.

Krājumā ievietoti 7.Baltijas valstu restauratoru triennāles konferences materiāli. Runājot par kultūrvēsturiskā mantojuma restaurāciju un saglabāšanu skarti arī bibliotēkām, arhīviem un muzejiem būtiski jautājumi: fotogrāfiju saglabāšana, stikla negatīvu digitalizācija, vaska zīmogu restaurācija, papīra pamatnes dokumentu izpēte un saglabāšana, tintes stabilizācija, papīra objektu konservācija, inkunābulu restaurācija u.c.

Skolu bibliotēku manifesti. Skolu bibliotēku vadlīnijas. – Rīga : Mācību centrs „Valence”, 2005. – 32 lpp.

Izdevumā iekļauti divu starptautiski pieņemto dokumentu tulkojumi latviešu valodā. Skolu bibliotēku manifestā (pieņemts 2000.g.) atspoguļots daudzu valstu skolu bibliotēku speciālistu redzējums par skolas bibliotēku un tās attīstību mūsdienu informācijas sabiedrībā. Savukārt Vadlīniju (pieņemtas 2002.g.) mērķis ir veicināt Skolu bibliotēku manifesta nostādņu īstenošanu praksē.

Brine Alan. Continuing professional development / Alan Brine. – Oxford : Chandos Publishing, 2005. – XI,179 p. – ISBN 184334081-X. (Z 023.5)

Izdevumā raksturota tālākizglītības un profesionālo iemaņu attīstības organizēšana bibliotēku un informācijas nozarē strādājošiem. Tālākizglītība un profesionālā pilnveide ietver attiecīgu darbību plānošanu, analīzi, sava profesionālā *portfolio* veidošanu, dalību organizētās tālākizglītības un pieredzes apmaiņas aktivitātēs (starptautiskās vai lokāla rakstura). Skarti arī jautājumi saistībā ar atbalstu profesionālajai izaugsmei – informatīvais, koleģiālais, finansiālais. Pēdējā nodaļa veltīta profesionālās karjeras plānošanai.

The **CILIP** guidelines for secondary school libraries / ed. by L.Barrett, J.Douglas. – London : Facet publishing, 2004. – XV, 110 p. – ISBN 1-85604-481-5. (Z 027.8)

CILIP (Chartered Institute of Library and Information Professionals – bibliotēku un informācijas speciālistu profesionāla organizācija Lielbritānijā) Vadlīnijas ir rekomendācijas vidusskolu bibliotēku vadībai, veidotas kā praktisks palīgmateriāls. Tās ietver tādas sadaļas kā: skolas bibliotēka un izglītība; skolas bibliotēkas politika un attīstības plānošana; skolas bibliotēkas vadība; mācību procesa vadība; informācijpratība; lasīšanas veicināšana un attīstība; sadarbība u.c. Izdevumam ir vairāki pielikumi, kuru idejas var izmantot praktiskajā darbā.

Fritz Deborah A. Cataloging with AACR2 & MARC21 : for books, electronic resources, sound recordings, videorecordings, and serials / Deborah A.Fritz. – Chicago : American Library Association, 2004. – ISBN 0-8389-0884-5. (Z 025.3)

Izdevumā ietvertas visas izmaiņas pēc 1998.g., kas jāievēro katalogizētājiem strādājot ar Angļu-amerikāņu katalogizācijas noteikumiem un mašīnlasāmās katalogizācijas formātu MARC21.

Harrod's librarians' glossary and reference book / comp. by R.Prytherch. – Aldershot : Ashgate, 2005. – XI, 753 p. – ISBN 0-7546-4038-8.

Kopš 1938.gada grāmata piedzīvojusi jau desmito izdevumu. Tajā ietverti ap 10250 šķirkļu, no kuriem 1700 ir jauni vai pilnībā pārstrādāti. Katrā vārdnīcas izdevumā tiek iekļauti tradicionāli lietotie termini, kā arī ņemtas vērā jaunākās izmaiņas un tendences profesijā.

Lost libraries: the destruction of great book collections since Antiquity / ed. by J.Raven. – Hampshire : Palgrave Macmillan, 2004. – XIII, 294 p. – ISBN 1-4039-2119-9. (Z 02(09))

Četrpadsmit eseju krājums, kuru autoru interešu lokā ir traģiskākie notikumi grāmatu vēsturē no Mezopotāmijas un Aleksandrijas vēstures, klosteru un karalisko grāmatu krājumu izkliedēšana, nacistu īstenotās ebreju bibliotēku iznīcināšanas, un salīdzinoši nesenās laupīšanas un dedzināšanas Tibetā, Bosnijā un Irākā.

Newspapers in Central and Eastern Europe = Zeitungen in Mittel- und Osteuropa / ed. by H.Walravens. – München : K.G.Saur, 2005. – 251 p. – (IFLA publications ; 110). - ISBN 3-598-21841-9. (Z 025.3(05))

Krājumā iekļauti IFLAs konferencē Berlīnē (2003.g.) izskanējušie referāti par avīzēm kā specifisku dokumentu veidu, kam ir senas tradīcijas Eiropā – Vācijā pirmā avīze izdota pirms 400 gadiem. Krājumā aplūkoti avīžu komplektēšanas un pieejamības jautājumi, autortiesību aspekti, digitalizācijas projekti un elektroniskās avīzes, saglabāšanas problēmas. Atsevišķa nodaļa veltīta kompāniju prezentācijām, kuras piedāvā jaunas tehnoloģijas papīra konservācijai, ilgstošai glabāšanai un digitalizēta teksta organizēšanai.

Statz Sarah R. Public speaking handbook for librarians and information professionals / Sarah R.Statz. – Jefferson : McFarland & Co., Inc., 2003. – VII, 165 p. – ISBN 0-7864-1546-0. (Z 023.5)

Tāpat kā daudziem, arī bibliotekāriem nepieciešamas labas komunikācijas spējas. Informācijas darba speciālistiem nākas runāt konferencēs, dažādās tikšanās reizēs, vadīt pasākumus bibliotēkās vai skolas klasēs, informēt par bibliotēkas izmantošanu, kontaktēties ar apmeklētājiem. Šī grāmata var palīdzēt pilnveidot mutvārdu saskarsmes iemaņas. Pirmajā daļā apskatīti pamatprincipi runas sagatavošanai, klausīšanās iemaņu nozīme, prezentāciju veidošanas iemaņas u.c. Otrajā daļā aplūkotas specifiskas situācijas – intervijas, publiskas uzstāšanās, prezentācijas lielām grupām, u.c.

Trubshaw Bob. How to write and publish local and family history successfully / Bob Trubshaw. – Loughborough : Heart of Albion, 2005. – XVII, 262 p. – ISBN 1 872883 59 1. (Z 021.7:908)

Izdevums par novadpētniecības un dzimtas vēstures izpētes materiālu publicēšanu veidots kā gids iesācējiem. Autors pamatojies uz savu piecpadsmit gadu praktisko pieredzi veidojot novadpētniecības un dzimtas vēstures grāmatas, bukletus, žurnālus, kompaktdiskus un Web lapas. Akcentēti informācijas vākšanas un materiāla sagatavošanas jautājumi, juridiskie aspekti saistībā ar autortiesībām, publicēšanas tiesībām u.c., ilustratīvā materiāla sagatavošana, izdevuma iespiešana un iesējums, izdevuma ziņu ievietošana, grāmatas dizains, Web lapu un kompaktdisku dizains, gatavā materiāla reklāma un publicitāte, pārdošana. Ar piemēriem ilustrēta attēlu sagatavošana publicēšanai, karšu un shēmu izveide, dzimtas koka zīmēšana, teksta izvietošana lapā, Web lapu piemēri.

World guide to library, archive, and information science associations / ed. by M.Schweizer. – München : K.G.Saur, 2006. – 510 p. – (IFLA publications ; 112-114). – ISBN 3-598-21840-0.

Izdevumu pamatā veido divas daļas : starptautiskās organizācijas (pavisam 92), kuras kārtotas alfabētiskā secībā, un nacionālās organizācijas (pavisam 541), kārtotas valstu nosaukumu alfabētā. Par katru organizāciju sniegta sekojoša informācija: pilns nosaukums, saīsinājums, nosaukuma tulkojums angļu valodā; adrese, telefons, fakss, e-pasts; oficiālā valoda, kādā tiek izdotas publikācijas un kura tiek izmantota organizācijas aktivitātēs; dibināšanas gads; organizācijas vadītājs; organizācijas struktūra; finansējums; interešu loks; darbības jomas; aktivitātes; publikācijas; nozīmīgāko rakstu bibliogrāfija un cita informācija. Par Latviju iekļautas ziņas par divām organizācijām: Latvijas Bibliotekāru biedrību un Latvijas Skolu bibliotekāru asociāciju.

Ein Buch verändert die Welt: Älteste Zeugnisse der Heiligen Schrift aus der Zeit des frühen Christentums in Ägypten / hrsg. von H.Froschauer, C.Gastgeber, H.Harrauer. – Wien : Phoibos Verlag, 2003. – 110 S. – ISBN 3-901232-36-2. (Z 09)

Austrijas Nacionālās bibliotēkas izdevums veltīts senākajām Ēģiptes agrās kristietības perioda svēto rakstu liecībām.

Meiss Susanne, von. Bücherwelten: Von Menschen und Bibliotheken / Susanne von Meiss. – Hildsheim : Gerstenberg Verlag, 2004. – 256 S.- ISBN 3-8067-2933-6. (Z 027 4/9))

Poligrāfiski krāšņā, gan ar tekstu, gan ilustrācijām bagātā izdevuma „Grāmatu pasaules” priekšvārdā lasāmi populārā rakstnieka Hermana Heses vārdi: *No visām pasaulēm, kuras cilvēks nav saņēmis no dabas, bet gan radījis viņa prāts, grāmatu pasaule ir pati lielākā.*

Grāmata sadalīta piecās lielās nodaļās, kuru aptuvenie nosaukumi ir:

- Grāmatu tempļi
- Grāmatu krājumi
- Dzīve ar grāmatām

- Grāmata kā māksla
- Grāmatu darinātāji.

Lasītāju vērtējumam piedāvātas ļoti daudzveidīgas grāmatu pasaules – lielas un mazas; ievērojamas, tradīcijām bagātas bibliotēkas un sabiedrībā populāru cilvēku privātās kolekcijas Vācijā, Lielbritānijā, Francijā, Itālijā, Nīderlandē, Austrijā, Šveicē. Grāmata adresēta bibliomāniem, bibliofiliem un visiem tiem, kas vienkārši ir draudzīgās attiecībās ar grāmatu pasauli.

Schochow W. Die Berliner Staatsbibliothek und ihr Umfeld: 20 Kapitel Preussisch-Deutscher Bibliotheksgeschichte / W.Schochow. – Frankfurt am Main : Vittorio Klostermann, 2005. – 384 S. – (Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie. Sonderheft ; 87). – ISBN 3-465-03342-2. (Z 02 (09))

Žurnāla *Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie* 87.pielikums veltīts prūšu – vācu bibliotēku vēstures jautājumiem. 20 krājumā ievietoto rakstu autors ir Verners Šohovs (Werner Schochow) – nu jau pensionējies izcils bibliotēku vēstures pārzinātājs, „dzimis vēsturnieks”, kā viņu nodēvējis kāds recenzents. Savu darba mūžu grāmatas autors aizvadījis galvenokārt Prūsijas Valsts bibliotēkā (*Preussische Staatsbibliothek*). Krājumam izvēlētie vēsturnieka nozīmīgākie raksti sniedz priekšstatu par spilgtākajām 20.gadsimta prūšu – vācu bibliotēku vēstures lappusēm.

Англо-русский словарь по библиотечной и информационной деятельности / сост. Дж.Ричардсон. - Санкт-Петербург : Профессия, 2005. – 267 с. – ISBN 5-93913-083-6. (Z 02(038))

Angļu-krievu tulkojošā vārdnīca ietver bibliotēku darba, bibliogrāfijas, informācijas darba, datortehnikas, dokumentoloģijas un izdevniecību darba praksē lietotos terminus.

Библиотека в контексте истории : мат. 5-й междунаrodn. науч. конф. - Москва : Пашков дом, 2003ю – 509 с. - ISBN 5-7510-0280-6. (Z 02(09))

Par neatslābstošu interesi bibliotēku vēstures problēmās liecina ik pēc diviem gadiem organizēta konference *Библиотека vēstures kontekstā*. Krājumā iekļautie materiāli veltīti bibliotēku darba teorijai un vēsturei, atsevišķu tipu bibliotēku vēsturei, izcilu bibliotēku darbinieku profesionālajam devumam. Konferencē nolasītie referāti tematiski sagrupēti 6 nodaļās:

- 1) bibliotēku darba, bibliogrāfijas un grāmatniecības vispārīgi teorētiski jautājumi;
- 2) bibliotēkzinātnes aktuālas problēmas vēsturiskā skatījumā;
- 3) bibliotēku darba vēsture reģionos;
- 4) atsevišķu bibliotēku un kolekciju likteņi;
- 5) Krievijas Valsts bibliotēkas 175 gadi;
- 6) personības uz vēstures fona.

Библиотекарь о консервации документов : учебно-методическое пособие. - Санкт-Петербург : РНБ, 2004. – 44 с. - ISBN 5-8192-0219-8. (Z 025.8)

Sākot ar 2000.g. Krievijā tiek realizēta nacionālā programma bibliotēku krājumu saglabāšanai. Tā sevī ietver 7 apakšprogrammas:

- 1) bibliotēku krājumu konservācija;
- 2) rezerves krājumu veidošana un informācijas saglabāšana;
- 3) Krievijas Federācijas grāmatu pieminekļi;
- 4) bibliotēku krājumu drošība;
- 5) bibliotēku krājumu saglabāšana izmantošanas procesā;
- 6) bibliotēku krājumu uzskaitē;
- 7) specializēta personāla sagatavošana.

Šai mācību līdzeklī īsumā paskaidrots, kas ir bibliotēkas krājumu konservācija; kas, kādā veidā un kāpēc bojā dokumentus; kādi apstākļi nepieciešami dokumentu glabāšanai; kā notiek dokumentu restaurācija un stabilizācija; kā notiek kopiju izgatavošana.

Ванеев А.Н. Библиотечное дело. Теория. Методика. Практика / А.Н. Ванеев. – Санкт-Петербург : Профессия, 2004. – 337 с. – ISBN 5-93913-078-X. (Z 02)

Izdevums sastādīts, atzīmējot autora 80 gadu jubileju. Krājumā iekļauti agrāko gadu raksti, kas līdz mūsdienām nav zaudējuši savu nozīmi, kā arī jaunās publikācijas, kurās paustas Krievijas bibliotēkzinātnes speciālista un pedagoga atziņas par bibliotēku darba mūsdienu attīstību. Materiāli sagrupēti vairākās tematiskās grupās:

- bibliotēkzinātnes teorija un vēsture (1978.-2000.g. publikācijas);
- bibliotēka kā sociāla institūcija, tās nozīme un funkcijas (1996.-1984.g.)
- bibliotēkārā darba prakses izpētes metodika (1964.-1984.g.)
- lasītāju apkalpošanas metodika (1985.-1992.g.)
- vadības problēmas bibliotēkās (1980.-1995.g. publikācijas)
- bibliotēkārā darba metodiskais nodrošinājums (1970.-2000.g.)

Grāmatā ievietots arī A.Vaņejeva publikāciju saraksts, viņa vadībā izstrādāto disertāciju saraksts, īsa autora biogrāfija un profesionālās darbības apskats, un raksti par viņu.

Всемирный Саммит по информационному обществу. - Санкт-Петербург : РНБ, 2004. – 135с. – ISBN 5-8192-0198-1. (Z 025.5)

2003.g. decembrī pirmo reizi vēsturē daudzu pasaules valstu vadītāji sapulcējās Ženēvā, lai apspriestu informācijas sabiedrības globālas problēmas. Izdevumā iekļauti Informācijas sabiedrības vispasaules samitā pieņemtie divi starptautiskie pamatdokumenti – *Principu deklarācija* un *Rīcības plāns*, kas ievada šo grāmatu. Tie un citi krājumā iekļautie ziņojumi atklāj mūsdienīgu skatījumu uz informācijas sabiedrības galvenajām problēmām filozofiskā, sociāli politiskā, socioloģiskā, kulturoloģiskā un tehnoloģiskā aspektā.

Земсков А.И. Электронные библиотеки : учебник / А.И. Земсков, Я.Л.Шрайберг. - Москва : Либерия, 2003. – 352 с. - ISBN 5-85129-184-2. (Z 02:62)

Mācību grāmata kursa *Elektroniskās bibliotēkas* apguvei, kura tiek izmantota Maskavas Valsts kultūras un mākslas universitātē. Diviem semestriem paredzētais mācību kurss ietver lekcijas, praktiskos darbus, kontroldarbus, semināru, kursa darbu un diplomdarbu tēmas.

Историко-библиографические исследования : сб. науч. тр., вып.9. - Санкт-Петербург : РНБ, 2002. - 270 с. - ISBN 5-8192-0129-9. (Z 01)

Крājumā iekļauti raksti par bibliogrāfijas vēstures izpēti, par izciliem bibliogrāfiem un zinātnes un kultūras darbiniekiem, kuru dzīvē un darbā nozīmīga loma bijusi bibliogrāfijai.

История театральных библиотек и коллекций : доклады и сообщения. - Москва : ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 169 с. - ISBN 5-8183-0668-2. (Z 026.07:7)

Izdevumā iekļauti bibliotēku, muzeju, arhīvu, zinātnisko institūtu speciālistu referāti, kas nolasīti Krievijas Valsts mākslas bibliotēkas 80 gadu jubilejai veltītajā konferencē.

Карташов Н.С. Сравнительное библиотековедение : учебник / Н.С. Карташов. – Москва : МГУКИ, 2002. - 335 с. – ISBN 5-88283-031-1. (Z 02:001)

Krievijas bibliotēku darba speciālista sagatavotā mācību grāmata veltīta pagaidām maz pētītai problēmai – salīdzinošās analīzes metodoloģijai bibliotēku jomā. Šīs metodes raksturojums adresēts bibliotēkzinātnes pētniekiem, kuru interešu lokā ir problēmsituāciju izpēte, reģionāli salīdzinošie, vēsturiski salīdzinošie u.c. pētījumi.

Крылов В.В. Издательство «ACADEMIA»: люди и книги. 1921-1938-1991 / В.В. Крылов, Е.В.Кичатова. - Москва : ACADEMIA, 2004. – 321 [15]с. – ISBN 5-87444-204-9. (Z 002.2)

Pamatojoties uz rūpīgu arhīvu materiālu un citu avotu izpēti, autori izsekojuši vienas no Krievijas 20.-30.-to gadu labākās izdevniecības izveides vēsturei un nozīmīgākiem radošiem sasniegumiem. Grāmatā atspoguļota izdevniecības darbības „neredzamā” puse, lasītāju atsaucība, izdevniecības izvēlētais grāmatu repertuārs, vadošo darbinieku veikums un daudzu traģiskais liktenis. Nozīmīgs papildinājums ir hronoloģiskā kārtībā izveidots izdevniecības izdoto grāmatu katalogs.

Чтение в библиотеках России. Вып.3 : отечественная литература в чтении россиян. - Санкт-Петербург : РНБ, 2002. – 88 с. - ISBN 5-8192-0126-4. (Z 024:316)

Informatīvā izdevuma 3.laidiens veltīts Krievijas lasītāju attieksmei pret krievu literatūru – tajā iekļauti vērojumi par krievu 20.gs. pozas lasīšanu 32 bibliotēkās un 1995.-1999. veiktie lokāla rakstura pētījumi.

Чтение в библиотеках России. Вып.4 : историко-культурные традиции в деятельности публичных библиотек. - Санкт-Петербург : РНБ, 2004. – 127с. - ISBN 5-8192-0196-7. (Z 02(09))

Informatīvā izdevuma 4.laidiens veltīts kultūrvēsturiskām tradīcijām publisko bibliotēku darbā dažādos Krievijas apgabalos. Apskats pamatots ar 1902.-1904.g. veikta pētījuma datiem. Iekļauti arī materiāli, kas raksturo bibliotēku darbu ar grāmatu dāvinājumiem.

Шомракова И.А. Всемирная история книги / И.А. Шомракова, И.Е.Баренбаум.
- Санкт-Петербург : Профессия, 2005. – 367 с. – ISBN 5-93913-091-7. (Z 002.2)

Autori sniedz ieskatu grāmatniecības vēstures jautājumos hronoloģiskā skatījumā – sākot no senajiem laikiem un antīkās pasaules, tālāk seko dalījums pa gadsimtiem (V-XX). Katras nodaļas ietvaros izmantots ģeogrāfiskais skatījums – Rietumeiropa, Austrumeiropa, Krievija, Āzija, Ziemeļamerika. Par katra reģiona valstīm tiek raksturoti vispārīgie grāmatniecības attīstības virzieni, atsevišķu tipogrāfu, izdevēju un izdevniecību darbība, tehniskās iespējas, izdevumu tematika un tipi. Iekļauta arī nodaļa par krievu emigrācijas grāmatniecību 20.gs.

Формирование и сохранение культурного наследия в информационном обществе. - Санкт-Петербург : РНБ, 2004. – 112с. – ISBN 5-8192-0204-X. (Z 025.8)

Informatīvais izdevums ietver UNESCO dokumenta *Memory of the Information Society* tulkojumu krievu valodā. Teksts angļu un krievu valodās pieejams arī caur UNESCO portālu internetā http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=12531&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.

ЮНЕСКО об информационном обществе: основные документы и материалы. - Санкт-Петербург : РНБ, 2004. – 120с. – ISBN 5-8192-0199-X. (Z 025.5)

Grāmata ir UNESCO izdevuma *UNESCO's Basic Texts on the Information Society* tulkojums krievu valodā, kurā iekļauti dokumenti izglītības, kultūras, zinātnes, komunikāciju un informācijas, izteiksmes brīvības jautājumos. Teksts angļu un krievu valodās pieejams arī internetā caur UNESCO portālu http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=12845&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.

Sast. Ilze Pētersone
LNB BAI Z lasītava
Tērbatas iela 75, Rīga
Tel. 7312808, fakss 7312807
e-pasts: ilzepe@lnb.lv
zlasitava@lnb.lv